

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Кафедра української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

О. В. Когутюк

«04» вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВКП 8 МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Підготовки – бакалаврів

Галузі знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальності – 014.01 Середня освіта (Українська мова і
література)

Денної форми навчання

Філологічний факультет

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Мовленнєвий етикет на уроках української мови» для студентів галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

кандидат філологічних наук, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, завідувач кафедри української філології Скрипник Н. І.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української філології (Протокол №1 від 28 серпня 2023 року)

Завідувач кафедри української філології

кандидат філологічних наук Н. І. Скрипник

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	вибіркова
Модулів – 1	Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки 4-й
Змістових модулів – 3		Семестр 8-й
Загальна кількість годин – 180		Лекції 26 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: у 8 семестрі: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 10		Практичні 34 год.
	Самостійна робота 120 год.	
	Вид контролю: Усний екзамен	
	Освітній ступінь: Бакалавр	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Український мовленнєвий етикет нерозривно пов'язаний з національним характером українців, ментальністю, самобутнім способом мислення й світосприйняттям, психолінгвістичними та соціолінгвальними характеристиками. Простежено певну паралель між вдачею народу та його мовленнєвою поведінкою. Правила мовленнєвої культури втілені в системі стійких формул, своєрідних етикетних висловлень, прийнятих і запропонованих суспільством для ситуацій ввічливого контактування зі співрозмовником. До таких ситуацій належать: звертання до співрозмовника, привітання, знайомство, вибачення, подяка, вияви люб'язності, запрошення, віншування, прихильності, прощання, благословення та інші.

Останнім часом активізувалася увага вчених до так званих «формул ввічливості», об'єднаних загальним поняттям «мовленнєвий (комунікативний) етикет», оскільки сучасне життя ставить нові вимоги до освіченості і шляхетності суспільства, до підвищення загальнолюдської культури.

Мета викладання навчальної дисципліни – формування особистості – патріота України, – який усвідомлює свою належність до європейської цивілізації, чітко орієнтується в сучасних реаліях і підготовлений до життя і праці у ХХІ ст.; ознайомити студентів із національними особливостями мовленнєвого етикету та основними правилами мовленнєвої етикетної поведінки; на основі комунікативно-діяльнісного підходу до опрацювання мовних явищ сприяти формуванню національно-означеної культури мовленнєвої поведінки здобувачів вищої освіти у конкретних комунікативних ситуаціях: вітання, звертання, прощання, побажання, подяка тощо.

Завданнями навчальної дисципліни є:

теоретичні:

– виховання у здобувачів вищої освіти почуття національної свідомості та історичної мовно-культурної пам'яті, що сприятиме підвищенню мотивації вивчення мовленнєвого етикету української мови, історії української культури та права людини, громадянина України;

– формування української громадянської ідентичності; популяризації та збереження культурної спадщини та культурних цінностей України;

– навчити студентів правильно моделювати свою мовленнєву поведінку в різних етикетних ситуаціях;

– розглянути історію українського мовного етикету;

– формування українськомовного іміджу, комунікативної, мовленнєвої, прагматичної, соціокультурної, загальних та фахових компетентностей у процесі усвідомленого опанування мовної, мовленнєвої, комунікативної теорії;

– визначити лексико-граматичні та стилістичні особливості мовленнєвого етикету;

– розмежувати поняття «вербальні та невербальні засоби комунікації»;

практичні:

– навчити правильно добирати етикетні вислови в різних етикетних ситуаціях;

– навчити правильно моделювати свою етикетну поведінку в різних мовленнєвих ситуаціях;

– навчити правильно обирати тональність спілкування;

– шукати оптимальні способи використання мовних і позамовних засобів вираження відповідно до ситуації спілкування;

– контролювати свою поведінку в спілкуванні.

2.1. Компетентності

2.1.1. Загальні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів

освітніх наук, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю і невизначеністю педагогічних умов в закладах середньої освіти.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

2.1.2. Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ПК 2. Здатність адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

ПК 3. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

2.1.3. Результати навчання

Під час практичних занять, індивідуальної, навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

РН2. *Демонструвати* вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН10. *Демонструвати* володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН11. *Виявляти* навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, *пояснювати* необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН13. *Демонструвати* знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН 1. *Знати* сучасні філологічні засади навчання української мови та літератури, зарубіжної літератури; мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні та світі.

ПРН 3. *Володіти* комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти).

ПРН 4. *Володіти* навичками аудіювання й створення текстів різних стилів і жанрів та застосовує ці вміння в процесі формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти.

ПРН 6. *Використовувати* гуманістичний потенціал української мови та літератур для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРН 9. *Використовувати* закони аналізу лінгвістичних одиниць для моделювання подібних у стандартних і нестандартних мовленнєвих ситуаціях, *застосовує* різні види аналізу мовних одиниць, визначає їх місце в тексті й мовленні, *розуміє* взаємозв'язок та ієрархію таких одиниць.

ПРН 14. *Уміти* працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться години 180 / 6 кредитів ECTS.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 180 год., із них 26 год. – лекції, 34 год. – практичні заняття, 120 год. – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Мовленнєвий етикет на уроках української мови» завершується усним екзаменом.

3. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Український мовленнєвий етикет як предмет лінгвістичного дослідження.

Тема 1. Теоретичні основи й джерела вивчення історії українського мовного етикету. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 1. Історія етикету. Загальне уявлення про роль і значення етикету в житті людини. Значення слова *етикет* у давні часи та в наші дні. Різновиди етикету. Мовний етикет української науки.

Практичне заняття 1. Мовний етикет у професійному спілкуванні. Правила. Вимоги. Мовний етикет академічного навчального середовища. (2 год.)

Тема 2. Національно-культурні чинники українського комунікативного етикету. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 2. Мова як генетичний код національної культури. Ідіоетнічні особливості спілкування. Регіональні особливості комунікування. Гендерні особливості спілкування.

Поняття комунікації. Функції спілкування. Спілкування як діяльність. Типи спілкування. Особливості міжособистісного спілкування. Моделі комунікації.

Практичне заняття 2. Мовна комунікація як об'єкт дослідження. (2 год.)

Тема 3. Особливості українського мовленнєвого етикету. (лекц. 2 год., практ 2 год.)

Лекція 3. Загальна характеристика поняття «український мовленнєвий (комунікативний) етикет» (актуалізація опорних знань). Поняття «український мовленнєвий етикет» у сучасному мовознавстві. Формально-граматичний підхід до вивчення етикетних конструкцій. Конструкції мовленнєвого етикету в аспекті комунікативної прагматики. Когнітивний, психолінгвістичний, соціолінгвістичний та культурологічний аспекти дослідження мовленнєвого етикету українського народу. Лінгвостилістичні аспекти дослідження конструкцій мовленнєвого етикету.

Практичне заняття 3. Спілкування та український мовленнєвий етикет. (2 год.)

Тема 4. Мовний етикет як складник культури мовлення. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 4. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Комунікативний кодекс (етнічні, етнолінгвістичні та соціолінгвістичні параметри). Структура мовного етикету. Стандартні етикетні ситуації. Етикетна формула. Український комплімент.

Практичне заняття 4. Формули ввічливості в системі мовного етикету українців. (2 год.)

Модульна контрольна робота № 1 (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Вербальні та невербальні засоби вираження етикету українців.

Тема 5. Вербальні компоненти українського комунікативного етикету. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 5. Лексико-фразеологічна варіантність етикетних конструкцій. Граматичні норми вживання етикетних конструкцій. Поняття елементарності / неелементарності простого речення. Стилістична зумовленість вживання займенників в етикетних формулах.

Практичне заняття 5. Особливості використання у мовній комунікації вербальних (власне мовних) засобів. (2 год.)

Тема 6. Синтаксична типологія етикетних конструкцій. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 6. Дієслівні етикетні висловлювання спонукально-побажального типу. Перформативні етикетні висловлювання. Іменні етикетні висловлювання. Еліптизовані реалізації етикетних конструкцій. Етикетні висловлювання – комунікати. Етикетні структури в позиції вставних компонентів. Етикетні висловлювання – предикативні частини складних речень. Діалогічні єдності ввічливого спілкування.

Практичне заняття 6. Стилiстичнi та комунікативнi характеристики етикетних висловлювань.(2 год.)

Тема 7. Стандартні етикетні формули українського мовленнєвого етикету. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 7. Вітання. Звертання. Прощання. Подяка. Побажання. Науковий мовленнєвий етикет. Епістолярний мовленнєвий етикет.

Практичне заняття 7. Етикетні мовленнєві формули: вітання-прощання – *добридень, доброго ранку, добрий день, добрий вечір, доброго здоров'я, здрастуйте, вітаю, чолом тобі, Христос рождається, Христос воскрес, до побачення, вибачте, мені час іти, до наступної зустрічі! Прощайте друзі! Бувайте здорові! Щасливої дороги!* тощо; звертання – *пан, товариш, друг* тощо; побажання – *бажаю вам здоров'я, щастя, успіхів! Щасливих свят вам!* тощо. (2 год.)

Тема 8. Невербальні засоби українського мовленнєвого етикету. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 8. Поняття і типологія невербальних засобів комунікації. Комунікативна доцільність використання невербальних засобів етикету. Етикетні порушення невербального характеру.

Практичне заняття 8. Невербальні засоби передачі інформації: 1) мова тіла, 2) паралінгвальні засоби, 3) одяг і прикраси. (2 год.)

Модульна контрольна робота № 2 (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Мовленнєві жанри на уроках української мови.

Тема 9. Мовленнєвий жанр як особлива складова комунікативної компетенції. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 9. Суть дефініції «мовленнєвий жанр». Основні категорії мовної комунікації: «дискурс», «мовленнєвий жанр» і «комунікативний акт». Види роботи з мовленнєвими жанрами на уроках української мови. Мовленнєві жанри на уроках риторики в 10-11 класах.

Мовленнєвий жанр і мовленнєвий акт. Поняття мовленнєвого акту в сучасній лінгвістиці, різні підходи до його розуміння. Мовленнєвий акт як складова комунікативного акту. Суть комунікативного акту. Поняття

перформативу. Перформативні й неперформативні висловлювання. Класифікація мовленнєвих актів (за Дж. Сьорлем та Г. Почепцовим).

Практичне заняття 9. Мовленнєвий акт і комунікативний акт. Класифікація мовленнєвих актів. (2 год.)

Тема 10. Особливість інформаційних мовленнєвих жанрів. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 10. Поняття про інформаційні акти. Інформаційні мовленнєві жанри: лекція, доповідь, повідомлення, пояснення, інструкція, представлення та ін.

Практичне заняття 10. Вивчення інформаційних мовленнєвих жанрів на уроках з української мови. (2 год.)

Тема 11. Особливість фатичних мовленнєвих жанрів. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 11. Поняття про фатичні акти. Функції фатичного спілкування. Фатичні мовленнєві жанри: листування, телефонна розмова, бесіда, комплімент, порада та ін.

Практичне заняття 11. Вивчення фатичних мовленнєвих жанрів на уроках з української мови. (2 год.)

Тема 12. Особливість оцінювальних мовленнєвих жанрів. (лекц. 2 год., практ. 2 год.)

Лекція 12. Мета оцінювальних жанрів. Об'єкти та предмети оцінювального висловлення. Основні принципи побудови тексту оцінювального жанру. Оцінювальних жанри: зауваження, похвала, осуд, критику, характеристику, рецензію та ін.

Практичне заняття 12. Вивчення оцінювальних мовленнєвих жанрів на уроках з української мови. (2 год.).

Тема 13. Особливість етикетних мовленнєвих жанрів. (лекц. 2 год., практ. 4 год.)

Мета етикетних мовних жанрів. Етикетні жанри: вітання, знайомлення, привітання, прощання, запрошення, вибачення, прохання, втішання тощо.

Практичне заняття 13. Жанри мовлення у 5 класі з української мови. Пропонований зміст: Комплімент, лестощі, похвала. Прохання, умовляння, благання, клянчення, пропозиція. Запрошення. Згода, відмова. Вибачення. Подяка. Привітання. Смс-повідомлення. (2 год.)

Практичне заняття 14. Жанри мовлення у 6 класі з української мови. (2 год.)

Словникова стаття. Есе. Допис у соцмережах. Коментар. Порада. Електронний лист. Оголошення. Втішання.

Модульна контрольна робота № 3 (2 год.)

Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль I. <i>Український мовленнєвий етикет як предмет лінгвістичного дослідження.</i>								
1.	<i>Теоретичні основи й джерела вивчення історії українського мовного етикету.</i>	9	4	2	2	-	-	5
2.	<i>Національно-культурні чинники українського комунікативного етикету.</i>	9	4	2	2	-	-	5
3.	<i>Особливості українського мовленнєвого етикету.</i>	14	4	2	2	-	-	10
4.	<i>Мовний етикет як складник культури мовлення.</i>	14	4	2	2	-	-	10
	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2	2	-	2	-	-	-
	<i>Разом</i>	48	18	8	10	-	-	30
Змістовий модуль II. <i>Вербальні та невербальні засоби вираження етикету українців.</i>								
5.	<i>Вербальні компоненти українського комунікативного етикету.</i>	14	4	2	2	-	-	10
6.	<i>Синтаксична типологія етикетних конструкцій.</i>	14	4	2	2	-	-	10
7.	<i>Стандартні етикетні формули українського мовленнєвого етикету.</i>	14	4	2	2	-	-	10
8.	<i>Невербальні засоби українського мовленнєвого етикету.</i>	14	4	2	2	-	-	10
	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2	2	-	2	-	-	-
	<i>Разом</i>	58	18	8	10	-	-	40
Змістовий модуль III. <i>Мовленнєві жанри на уроках української мови.</i>								
9.	<i>Мовленнєвий жанр як особлива складова комунікативної компетенції.</i>	12	4	2	2	-	-	8
10.	<i>Особливість інформаційних мовленнєвих жанрів.</i>	12	4	2	2	-	-	8
11.	<i>Особливість фатичних мовленнєвих</i>	12	4	2	2	-	-	8

	<i>жанрів.</i>							
12.	<i>Особливість оцінювальних мовленнєвих жанрів.</i>	12	4	2	2	-	-	8
13.	<i>Особливість етикетних мовленнєвих жанрів.</i>	13	4	2	2	-	-	9
14.	<i>Жанри мовлення у 6 класі з української мови.</i>	11	2	-	2	-	-	9
	<i>Модульна контрольна робота № 3</i>	2	2	-	2	-	-	-
	Разом	74	24	10	14	-	-	50
	Разом за навчальним планом	180	60	26	34	-	-	120

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль № 1		
1.	<i>Мовний етикет у професійному спілкуванні. Правила. Вимоги. Мовний етикет академічного навчального середовища.</i>	2
2.	<i>Мовна комунікація як об'єкт дослідження.</i>	2
3.	<i>Спілкування та український мовленнєвий етикет.</i>	2
4.	<i>Формули ввічливості в системі мовного етикету українців.</i>	2
	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2
Змістовий модуль № 2		
5.	<i>Особливості використання у мовній комунікації вербальних (власне мовних) засобів.</i>	2
6.	<i>Стилістичні та комунікативні характеристики етикетних висловлювань.</i>	2
7.	<i>Етикетні мовленнєві формули.</i>	2
8.	<i>Невербальні засоби передачі інформації: 1) мова тіла, 2) паралінгвальні засоби, 3) одяг і прикраси.</i>	2
	<i>Модульна контрольна робота № 2.</i>	2
Змістовий модуль № 3		
9.	<i>Мовленнєвий акт і комунікативний акт. Класифікація мовленнєвих актів.</i>	2
10.	<i>Вивчення інформаційних мовленнєвих жанрів на уроках з української мови.</i>	2
11.	<i>Вивчення фатичних мовленнєвих жанрів на уроках з української мови.</i>	2
12.	<i>Вивчення оцінювальних мовленнєвих жанрів на уроках з української мови.</i>	2
13.	<i>Жанри мовлення у 5 класі з української мови.</i>	2

14.	<i>Жанри мовлення у 6 класі з української мови.</i>	2
	<i>Модульна контрольна робота № 3.</i>	2
Разом		34

5. Теми лабораторних занять

не передбачені навчальним планом

6. Теми індивідуальних занять

не передбачені навчальним планом

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час. Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш детальнішого розгляду тематики курсу з використанням рекомендованих матеріалів і виконанням практичних завдань.

Самостійна робота студентів при вивченні курсу складається з різних її видів: підготовка до аудиторних занять (лекцій та практичних занять); вивчення законодавчих та нормативних актів України; завершення розпочатих на практичних заняттях завдань, передбачених робочою програмою курсу; відвідування консультацій (індивідуальних та групових); написання повідомлень. Підготовка до лекційного заняття передбачає обов'язкове вивчення матеріалу попередньої лекції і ознайомлення з матеріалами наступної лекції (підручники, посібники). Підготовка до практичних занять передбачає обов'язкове вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1 Змістовий модуль № 1 «Український мовленнєвий етикет як предмет лінгвістичного дослідження.»		
1.	<i>Етикетна мовленнєва поведінка українців у різних ситуаціях.</i>	5
2.	<i>Взаємозалежність мовленнєвого етикету та ментальності українського народу.</i>	5
3.	<i>Мовленнєвий етикет у соціолінгвістичному аспекті. Культура мовлення сучасного студента.</i>	10
4.	<i>Особливості мовного етикету в педагогічному спілкуванні.</i>	10
Змістовий модуль № 2 «Вербальні та невербальні засоби вираження етикету українців.»		
5.	<i>Культура та етикет вербальних засобів спілкування.</i>	10

6.	<i>Правила та норми сучасного українського мовленнєвого етикету.</i>	10
7.	<i>Система стійких мовних формул для узвичаєних у суспільстві ситуацій.</i>	10
8.	<i>Національно-культурний характер невербальної поведінки українців.</i>	10
Змістовий модуль № 3 «Мовленнєві жанри на уроках української мови.»		
9.	<i>Ввічливість – основа етикетного спілкування.</i>	8
10.	<i>Особливості і правила інформаційного спілкування українців.</i>	8
11.	<i>Будова поздоровчих і запрошувальних конструкцій. Вислови співчуття, схвалення, компліменту. Телефонна розмова.</i>	8
12.	<i>Вивчення висловів мовленнєвого етикету на уроках української мови</i>	8
13.	<i>Будова етикетних конструкцій, що виражають прохання, відмову, згоду в різній тональності спілкування.</i>	9
14.	<i>Опис різних етикетних ситуацій у художній літературі.</i>	9
Разом		120

9. Індивідуальні завдання

не передбачені навчальним планом

10. Методи навчання

Процес навчання з дисципліни «Мовленнєвий етикет на уроках української мови» ґрунтується на використанні традиційних та сучасних методів. Основні форми і методи навчання: *словесний* виклад лекційної теми, перевірка знань на практичному занятті (усне опитування в формі співбесіди), поточне і підсумкове тестування (передусім для перевірки знання лекційного матеріалу і виконання завдання на самостійну роботу), усні виступи.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються *інноваційні методи* навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, дискусія, мозковий штурм, застосування ІКТ для презентації й опрацювання навчального матеріалу) методи. Загалом під час викладання курсу використовуються також такі методи навчання: *інтерактивні методи* навчання (ділові ігри, круглі столи, міні-конференції тощо), використання комп'ютерних технологій (комп'ютерне тестування, робота в мережі Інтернет).

11. Методи контролю

Поточний контроль: здійснюється на заняттях через індивідуальне і фронтальне усне опитування, бліц-опитування; письмові самостійні роботи (повідомлення, есе); ведення термінологічного словника; практичні, індивідуальні та самостійні завдання; розв'язання творчих задач;

взаємоконтроль слухачів у парах і групах; самоконтроль тощо. Особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів. Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, усний екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Система контролю знань та умови складання екзамену. Навчальна дисципліна «Українознавство» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою. Дисципліна складається з трьох змістових модулів (3-й семестр). Перший змістовий модуль – **20 балів**, другий ЗМ – **20 балів**, третій ЗМ – **30 балів**, на екзамені – **30 балів** (разом за семестр – **100 балів**). Мінімальний допусковий бал – **35**.

Система отримання балів накопичувальна.

Підсумковою формою контролю є екзамен (максимальна кількість балів – **30**). На екзамен виносяться основні питання.

Поточне тестування та самостійна робота									
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2				
T 1	T 2	T 3	T 4	МКР 1	T5	T 6	T7	T8	МКР 2
3	4	4	4	5	3	4	4	4	5
20					20				

Поточне тестування та самостійна робота						
Змістовний модуль 3						
T9	T10	T11	T12	T13	МКР 3	Екзамен
5	5	5	5	5	5	
30						30
100						

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно

6.	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу Студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань та/або у тестовій формі на платформі Колаборатор.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

13. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
- схеми практичних занять;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт).

14. Рекомендована література

Основна:

1. Білодід І. К. Роль усної літературної мови в мовній практиці суспільства. Київ, 2018. 116 с.
2. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ, 2020. 272 с.
3. Мовленнєві жанри на уроках української мови в ліцеї (рівень стандарту): практичний посібник / Голуб Н. Б, Новосьолова В. І., Галаєвська Л. В. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 128 с.
4. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення. Київ, 2019. 184 с.
5. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навчальний посібник. Київ, 2006. 231 с.
6. Русанівський В. М. Культура української мови. Київ: Либідь, 2017. 301 с.
7. Стахів М. Український комунікативний етикет : навч.-метод. посіб. Київ: Знання, 2008. 245 с.

Додаткова:

1. Балюк В. Є. Щодо принципів формування мовленнєвої культури учнів старших класів. *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 9-10 лют. 2018 р.)*. Херсон: Вид-во «Молодий вчений», 2018. С. 5–8.
2. Білоус М. П. Мовленнєвий етикет українського народу. *Культура мови і культура в мові* : зб. наукових праць. Київ, 1991. С.74–81.

3. Білоус М. Подяка як елемент етикету наукового тексту. *Мовознавство*. 1993. №2. С. 381–384.
4. Білоус М. П. Український мовленнєвий етикет. *Мова і духовність нації*. Київ : НМК Во, 1992. С. 164–199.
5. Галаєвська Л. В. Проблема вивчення мовленнєвих жанрів на уроках української мови в старшій школі. *Наукові записки. Серія «Психологопедагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*, 2018,(4). С. 14–19.
6. Голуб Ніна. Мовленнєві жанри на уроках української мови у 8-9 класах. *Українська мова і література в школі*. 2015. № 1. С. 13–18.
7. Горошкіна О. М. Жанровий аспект розвитку мовлення учнів. *Освіта та педагогічна наука*. 2012. № 2. С. 5–10.
8. Горошкіна О. М., Яценко Т. О. Про результати дослідження в Інституті педагогіки НАПН України проблем компетентнісно орієнтованої мовно-літературної освіти в ліцеї. *Вісник НАПН України*, 2021, 3(1). С. 1–7.
9. Груба Т. Л. Реалізація жанрового аспекту навчання української мови учнів профільної школи. *Народна освіта. Електронне наукове фахове видання*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4049
10. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. URL: <http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>
11. Компаній О. Мовленнєвий жанр: лінгвостилістичний аспект. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 2020 (2), С. 157–164. URL: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2016.196096>
12. Кричун Л. До проблеми культури мовлення вчителя. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, 2018, Вип. 165. С. 513–516. URL: <http://dspace.cuspu.edu.ua/jspui/bitstream/>
13. Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, 2019. 224 с.
14. Мельник Т., Струганець Л., Бобесюк О. Культура мови: від теорії до практики. Київ, 2015.
15. Сербенська О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. Київ, 2017. 344 с.
16. Шевчук М. В. Мовленнєвий жанр як категорія організації мовного коду в комунікативному дискурсі. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2009. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/nvnu/filolog/2009_5/R7/Shevchuk.pdf.

Інформаційні ресурси:

1. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>

2. Культура мови і культура мовлення. Комунікативні ознаки культури мовлення. URL: https://pidruchniki.com/1040101747600/dokumentoznavstvo/kultura_movi_kultura_movlennya_komunikativni_oznaki_kulturi_movlennya
3. Лексичні норми мови професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1814081747605/dokumentoznavstvo/leksichni_normi_movi_profesiynogo_spilkuвання
4. Українська мова: Енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
5. Українська мова в Інтернеті. URL: <http://novamova.info/> 6. Українська мова професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1435072247592/dokumentoznavstvo/ukrayinska_mova_profesiynogo_spilkuвання
6. Український правопис (2019). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
7. Уроки державної мови. URL: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/> Центр культури української мови. URL: <https://centrkum.blogspot.com/>
8. Українські студії: Культура усного і писемного мовлення (українська) // Електронний навчальний курс / Київський університет імені Бориса Грінченка. URL: <http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=11862>